

Monumentnummer*: 522625

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 25 april 2005
Kadaster deel/nr 82671/169

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Heemstede Heemstede Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Heemstede BY Glipper Dreef 199

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Heemstede	C			5041
Heemstede	C			5939
Heemstede	C			2934
Heemstede	C	5055	A3	
Heemstede	C	5055	A5	
Heemstede	C	5055	A6	
Heemstede	C	5055	A7	
Heemstede	C			5942
Heemstede	C			5943
Heemstede	C			4651
Heemstede	C			5135
Heemstede	C			5042
Heemstede	C			5845
Heemstede	C			5136
Heemstede	C			3477
Heemstede	C			5846

Omschrijving**

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG.

Omschrijving

De aanleg van Meer en Berg valt thans uiteen in twee delen, te weten het oude deel thans in park Groenendaal opgenomen (2a) en het nieuwe deel bij Mariënheuvel (2b). De nieuw aanleg van Springer bij Mariënheuvel heeft oorspronkelijk een verband gehad met het overige deel, maar door de afsplitsing is op enkele plaatsen een sterke afscheiding ontstaan waardoor deze relatie thans niet goed meer waarneembaar is. De delen worden hier afzonderlijk beschreven.

De aanleg van Marot en Zocher bij het oude Meer en Berg (2a). Van de oudste 17de-eeuwse aanleg zijn geen sporen teruggevonden. Het is Marots ontwerp uit circa 1729 dat de basis van de tuinaanleg bepaalt en waarop ook Zocher zijn ontwerp heeft geënt. Deze aanleg bestaat uit een betrekkelijk smalle rechthoek met een oost-west gelegen middenas vanuit het toegangshek. Deze (zicht)as vormt nog steeds een belangrijk element. Van de oorspronkelijke waterpartijen resteert thans alleen de nu droge kom voor de ruïne van het pomphuis en de tot landschappelijke vijver vergraven, in oorsprong dwars gelegen formele vijver. Van de beide heuveltjes ten westen van de vijver wordt aangenomen dat ook deze van Marot zijn en door Zocher zijn gemodificeerd tot meer natuurlijke vormen. Enkele verspreid staande zware linden zijn vermoedelijk ook nog uit de 18de eeuw. Vrijwel direct na de aanleg uit 1730 is de tuin vergroot. De door Marot ontworpen centrale as werd geheel naar het westen doorgetrokken tot aan de Herenweg in de vorm van een lange laan, waarvan het oostelijke deel met linden beplant is en het westelijke met beuken. Aansluitend op het eerste deel van de tuin werd het "Nieuwe Bos" aangelegd. Hiervan is het noordelijke vak, oorspronkelijk een sterrenbos, met omringende lindelaneën nog aanwezig. De laan zette zich hierna voort door het woeste duingebied, thans parkbos. Ongeveer halverwege de laan kruist deze de oudere Kerkweg. Vanaf de Herenweg is thans geen toegang meer tot de laan. Een derde fase in de 18de-eeuwse aanleg betreft een tuinaanleg in het zuidwestelijke deel aan de Herenweg. Er bestaat geen zekerheid omtrent het al dan niet of ten dele bestaan hebben van deze aanleg. Enkele elementen ter plaatse lijken verwijzingen naar de kaart van deze tuin uit circa 1731 in zich te dragen zoals de huidige Konijnenberg, die mogelijk de "Barnassusberg" (Parnassusberg) van de kaart zou kunnen zijn, voorts een drietal oude linden en de Eikenlaan. Het ontwerp dat Zocher in 1794 maakte heeft alleen betrekking op het oostelijke deel, waarvoor ook Marot zijn tekening maakte. Maar overigens is het gehele park van Meer en Berg in landschappelijke stijl getransformeerd. Ook van Zochers' ontwerp is niet alles bewaard. Aangetroffen wordt nog de slingerende met linden en beuken beplante laan aan de zuidzijde, een slingerende beukenlaan ten noordoosten van de vijver en de vijver met het eilandje. Daarnaast moeten de linden uit de tijd van Marot, die Zocher bewust heeft laten staan tevens als passend bij zijn ontwerp worden gerekend.

De aanleg van Springer bij het nieuwe Meer en Berg (Mariënheuvel) (2b). Voor de oprijlaan tot het nieuwe Meer en Berg, (Mariënheuvel) is gebruik gemaakt van de slingerende laan die door Zocher ten zuiden van het weiland was aangelegd. Deze is door getrokken en eindigt met een scherpe bocht op de eigenlijke rechte oprijlaan die naar de ingangspartij voert. De verhoogde ligging van het huis is hier goed waarneembaar. De rechte oprijlaan liep oorspronkelijk verder door om aansluiting te vinden op de Beukenlaan. In de directe omgeving van het huis, aan de voorzijde en de zijkanten zijn veel kastanjes aangeplant. Samen met andere bomen en struiken geeft dit deel een tamelijk besloten indruk. Aan de achterzijde ligt een groots, onregelmatige gevormd parkgazon. Bij de aanleg is gebruik gemaakt van een al eerder op deze plek bestaande open ruimte. Een grote solitaire eik staat even ten zuidoosten van het huis. Het gazon wordt omgeven door een bosaanplant op met name aan de westzijde sterk geaccidenteerd terrein. In deze omzoming zijn twee zichtassen uitgespaard naar het zuiden en het zuidwesten. Voorts is er een rondgaande wandeling door de bosrand met een kronkelend pad en enkele ondergeschikte paden. De vijver in het zuidoostelijke deel is een vergraving van een oudere

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

rechte waterloop. In 1959 werd deze vergroot en beëindigd met een gekromde waterpartij. Oorspronkelijk liep het terrein aan de zuidoostzijde door tot aan de Glipperdreef (Binnenweg). Hiervan is een flinke strook afgenomen t.b.v. woningbouw.

Waardering

De HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG is van algemeen belang:

- vanwege de 18de-eeuwse formele aanleg van de hand van D. Marot en hetgeen hiervan nog aanwezig is;
- vanwege de 19de-eeuwse landschappelijke aanleg van de hand van J.D. Zocher gebruikmakend van de 18de-eeuwse aanleg, en hetgeen hiervan resteert;
- vanwege de nagenoeg geheel aanwezige aanleg door L. Springer.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument